

INWONERS AAN ZET

Subnota bij het Beleidsplan Sociaal domein 2015-2018

Gemeente Naarden

Gemeente Muiden

Gemeente
Bussum

KERNGEGEVENS

*hier komen de verhalen uit hun huizen,
staan de stoelen klaar voor vertrek.
hier spreekt men af,
ergens in de tijd,
in het licht of in de duisternis,
als binnen op weg naar buiten is.*

Gaston Bannier

Uit: Lopen zonder een stap te verzetten

Projectleider	Gert-Jan Vreeke
Datum	Augustus 2015
Planstatus	Vaststelling
Opdrachtgever	Bestuurlijk overleg Sociaal domein - Naarden, Muiden en Bussum

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	INWONERS AAN ZET?	7
2.1	Doelen van 'inwoners aan zet'.....	7
2.2	Doelen van vraaggestuurde beleidsontwikkeling.....	11
3	UITWERKING VAN BELEIDSDOELEN	13
4	WAT WILLEN DE GEMEENTEN BEREIKEN MET VRAAGGERICHT WERKEN EN INWONERS MET ELKAAR? TIEN SPEERPUNTEN 2015 - 2018	16
BIJLAGE 1	INWONERS MET ELKAAR EN VRAAGGESTUURD WERKEN	20

1 INLEIDING

Kader

In de kadernota Beleidsplan Sociaal domein 2015 – 2018 worden de kaders gegeven voor het beleid op het Sociaal domein voor de komende jaren. *Het basisprincipe van de gemeenten Naarden, Muiden en Bussum is dat iedereen mee kan doen. We stellen daarbij de vraag centraal en benutten zoveel mogelijk de eigen kracht van mensen.*

Voor de nota 'Inwoners aan zet' betekent dit dat iedereen moet kunnen bijdragen aan de eigen sociale omgeving, vanuit eigen kracht en aansluitend bij eigen behoeften en mogelijkheden.

In de Kadernota Beleidsplan Sociaal domein 2015 – 2018 wordt op de volgende manier uitwerking gegeven aan dit idee:

1. We beogen dat inwoners zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en naar vermogen bijdragen op economisch, sociaal en maatschappelijk vlak, ook door ondersteuning van anderen (meedoen, kernwaarde 1).
2. Inwoners kunnen invloed uitoefenen op de beleidsontwikkeling en dienstverlening van de gemeenten Naarden, Muiden en Bussum. We nodigen alle inwoners uit om actief mee te doen (meedoen, kernwaarde 3).
3. We consulteren onze inwoners in de ontwikkeling van nieuw beleid, maken gebruik van adviesorganen en staan open voor initiatieven van inwoners (meedoen, kernkeuze 3).
4. We beschouwen inwoners als personen die hun eigen leven vorm willen geven, die eigen keuzes willen maken en hier ook zelf verantwoordelijk voor zijn. We begrijpen dat het effectueren van keuzes vraagt om waardering en ondersteuning van deze keuzes in de directe omgeving en het beschikken over de competentie om die keuzes daadwerkelijk te realiseren (de vraag centraal, kernwaarde 1).
5. We stimuleren onze inwoners een sociaal netwerk op te bouwen. Hierbij willen we de condities creëren voor ontmoeting en verbinding, maar de regie nadrukkelijk bij de inwoners zelf leggen (eigen kracht, kernwaarde 3).
6. We investeren in collectieve voorzieningen die de eigen kracht en het sociaal netwerk van inwoners positief beïnvloeden waardoor de druk op individuele ondersteuning door maatwerkvoorzieningen vermindert.

Behalve deze uitgangspunten voor het Sociaal domein hebben Naarden, Muiden en Bussum in het fusietraject nadrukkelijk vastgelegd dat er alle ruimte is voor initiatieven van inwoners. In de notitie 'Doe democratie', opgesteld door de projectgroep fusie staat het aldus omschreven:

7. Enerzijds worden door *wijk- en kerngericht te werken* en *actief burgerschap* te stimuleren, initiatieven uit de samenleving ondersteund door de gemeente.
8. Anderzijds betreft de gemeente haar inwoners bij het maken en uitvoeren van plannen en beleid (*inwonerparticipatie*). Samen geven deze vorm aan de *doe-democratie*.

De uitwerking van deze ideeën door de fusiewerkgroep gebeurt in samenspraak met inwoners en zal medio zomer 2015 aan de fusieraad worden gepresenteerd. Deze nota 'inwoners aan zet' biedt aandachtspunten voor deze uitwerking vanuit het Sociaal domein en formuleert een aantal op het Sociaal domein toegespitste speerpunten.

Waarden van inwoners

Tijdens een bijeenkomst met inwoners 'Tijd voor samen' is door middel van terugspeeltheater getracht te achterhalen welke waarden inwoners onderschrijven als het gaat om wonen en leven in Naarden, Muiden en Bussum. In deze nota zullen in kaders deze verhalen (geanonimiseerd) een plek krijgen. Uit de verhalen van inwoners valt op de maken dat inwoners als het gaat om wonen en samenleven in Naarden, Muiden en Bussum de volgende waarden prioriteit geven:

Verbondenheid: contacten, verbinding, gezien worden, erkenning

Veiligheid: vertrouwen, bescherming

Vrijheid: initiatief nemen en je eigen leven leiden (tevredenheid, plezier)

Opbouw

In deze nota werken we de uitgangspunten van de kadernota in samenhang met de waarden van inwoners uit via twee sporen: a. vanuit hetgeen inwoners samen (willen) ondernemen ('actief burgerschap') en b. vanuit de (wettelijke) taken en opgaven van de gemeente ('inwonerparticipatie').

Vanuit het eerste spoor ligt het beginpunt nadrukkelijk bij inwoners. Het gaat immers om wat inwoners willen. De belangrijke vraag is hier: welke rol moet de gemeente innemen? Bij het tweede spoor ligt het startpunt bij de gemeente, omdat vanuit wetgeving bepaalde beleids- en uitvoeringstaken bij de gemeente zijn neergelegd. Bij de realisatie van deze taken willen we uitgaan van de vraag van de inwoners. De vraag is hier: hoe kan de gemeente in het algehele proces van het maken en uitvoeren van beleid nog beter aansluiten bij de vraag van de inwoner?

In paragraaf 2 verwoorden we de beleidsdoelen rond inwoners aan zet op hoofdlijnen, conform de hierboven onderscheiden sporen en gaan we daarbij vooral in op de rol van de gemeente.

In paragraaf 3 werken we deze doelen nader uit.

In paragraaf 4 tenslotte benoemen we 10 speerpunten voor de komende vier jaren.

Relatie met andere subnota's

Deze subnota 'Inwoners aan zet' heeft een nauwe relatie met de subnota's 'Toegankelijke samenleving' en 'Basisvoorzieningen op orde'.

De nota 'Toegankelijke samenleving' gaat over de drempels die inwoners ervaren bij maatschappelijke deelname en de inspanningen die gemeente, inwoners, marktpartijen en maatschappelijke instellingen kunnen verrichten om deze drempels zoveel mogelijk te slechten. De nota 'Inwoners aan zet' beschrijft het perspectief van de gemeente op de rol van de inwoners. De gemeente verwacht een actieve rol van haar inwoners, die zich vertaalt in meer ruimte voor initiatieven en een minder bepalende rol van de overheid. De nota "Toegankelijke samenleving" thematiseert de randvoorwaarden waaronder zo'n actieve rol van inwoners werkelijkheid kan worden: het is cruciaal dat iedereen zich bewust is van de belemmeringen die inwoners ondervinden, ook als het gaat om het realiseren van die actieve rol. Hoe makkelijk is het om verbindingen met andere aan te gaan en aldus iets voor elkaar te betekenen?

De nota 'Inwoners aan zet' gaat in belangrijke mate over de bindingen tussen inwoners en de steun die inwoners elkaar onderling kunnen bieden. Hoewel de gemeenten een actieve rol van inwoners verwacht, ziet ze juist in de zorg voor sociale samenhang, veiligheid en leefbaarheid een cruciale rol voor de basisvoorzieningen. Basisvoorzieningen ondersteunen niet alleen inwoners met individuele vragen, maar zij hebben ook de opgave om het 'sociaal klimaat' in wijken te versterken. Basisvoorzieningen zijn ondersteunend bij het realiseren van verbinding en ontmoeting tussen inwoners. De nota "Basisvoorzieningen op orde" gaat over de gewenste vormgeving van de basisvoorzieningen.

2 INWONERS AAN ZET?

2.1 DOELEN VAN 'INWONERS AAN ZET'

Transitiedoelen en het belang van sociale cohesie

De transities¹ op het Sociaal domein richten zich onder andere op een effectievere inzet van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners. Van inwoners wordt verwacht dat zij zelf oplossingen vinden, onder meer door elkaar te helpen. Mantelzorg, vrijwillige inzet, het zelf regelen van ondersteuning, burenhulp, oppassen op kinderen van vrienden, oog hebben voor de behoeften van een zieke buurvrouw, maar ook het in direct contact staan met buurtgenoten moet hieraan bijdragen. Niet alleen omdat inwoners een deel van de zorg overnemen, maar ook omdat van meer sociale cohesie een preventieve werking uitgaat.

Er is kortom een directe relatie tussen een versterking van sociale samenhang en de hierbij passende vergroting van het domein van inwoners onder elkaar enerzijds en de transitie op het Sociaal domein anderzijds. Dat legitimeert een actieve rol van de gemeente als het gaat om inwoners met elkaar.

Mevrouw S. uit Bussum is eind 60 en heeft, zegt ze, last van 'vergrijzing'. Ze wil dat etiket niet. Ze wil helemaal geen etiketten meer. Ze wil geen grijs, maar kleur. Ze wil geen probleem worden. Als zij ooit zorg nodig heeft, wil zij zeggen hoe ze het hebben wil. Anderen moeten dat niet voor haar gaan invullen. Niets grijs!

Loslaten als opgave

Het terrein van 'sociale samenhang' oftewel van 'inwoners met elkaar' geldt als het domein waarop de inwoner actief is, initiatief neemt of juist niet, maar in ieder geval geen verantwoording hoeft af te leggen aan de gemeente of een gemeentelijke instantie. Daarnaast is bij adviesorganen² de opkomende gedachte dat als de gemeente meer initiatief van inwoners wil, er een andere houding ten overstaan van inwoners nodig is. De gemeente moet juist niet sturen, maar 'loslaten':

¹ De term 'transitie' duidt hier op het veranderingsproces bij de decentralisaties in het Sociaal domein waarbij de verantwoordelijkheden van rijk, provincie en zorgverzekeraar bij de gemeente komen te liggen.

² Zie: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2013), Terugtrekken is vooruitzien; Maatschappelijke veerkracht in het publieke domein; Raad voor het Openbaar Bestuur (2012), Loslaten in Vertrouwen; WRR (2012), Vertrouwen in Burgers.

“Met het overdragen van taken aan de samenleving, dient de politiek ook zeggenschap over te dragen. Mensen en hun sociale verbanden behoren ook meer invloed te krijgen, zeker op de taken waarvoor zij zich zelf inzetten. Burgerschap staat niet los van eigenaarschap. Het loslaten van publieke taken door de overheid gaat slecht samen met een overheid die tegelijk ruimte wil houden om zelf te sturen”³

De gedachte achter dit loslaten is dat de gemeente zich op traditioneel gemeentelijke beleidsterreinen, zoals (delen van) welzijn, sport, cultuur en zorg, het initiatief meer bij inwoners laat.⁴ Dit kan, aldus genoemde adviesorganen, door minder regels te stellen en erop te vertrouwen dat inwoners deze zaken goed oppakken en aldus meerwaarde creëren voor de samenleving. Het domein ‘inwoners met elkaar’ kan zich aldus uitbreiden. Dit vraagt dus om een andere rol van de gemeente. Een gemeente die er niet is om zelf een richting uit te stippelen, maar een gemeente die zich aansluit bij de richting die inwoners actief hebben ontwikkeld. In het licht van deze gedachte zou de gemeente haar rol als sturend orgaan moeten herzien.

Mevrouw P is eind 70. Ze woont in Naarden en zegt maar meteen dat ze geen onderdeel van Bussum wil zijn. Ze heeft haar hele leven vrijwilligerswerk gedaan. Ze helpt mensen met hun administratie. Veel mensen begrijpen het niet meer, al die regels. Mensen verdwalen in deze tijd. En als een gemeente nog groter wordt, wordt de afstand tot die gemeente nog weer groter. Dat zie je toch ook bij scholen en de zorg. Alles wordt alleen maar duurder. Je kunt niet zomaar de wethouder meer spreken. (...) Eigenlijk zou de ene helft van de mensen, de andere helft moeten helpen.

Sociale cohesie/zorg voor elkaar als gemeentelijk belang waarop gestuurd moet worden

Loslaten is een passende optie, wanneer inwoners gezamenlijk zaken oppakken die de gemeenschap als geheel dienen. Maar wat moet de gemeente doen als er weinig initiatieven zijn, of als inwoners zichzelf het liefst afzonderen van de gemeenschap en zich terugtrekken achter grote hekken? Of als wijken onveilig zijn en inwoners elkaar naar het leven staan? Of, minder dramatisch, wanneer inwoners best iets voor hun mede-inwoners of de lokale gemeenschap willen doen, maar niet weten hoe zij dat moeten aanpakken, noch kunnen beoordelen of hun bijdrage gewenst is.

We schetsen drie scenario's.

Het *eerste scenario* is dat radicaal gekozen wordt voor *een loslatende gemeente*. Het domein van inwoners met elkaar is en blijft een zaak van inwoners, waar de gemeente zich niet mee bemoeit. De nieuwe gemeente Gooise Meren kiest nadrukkelijk voor loslaten, dat wil zeggen dat inwoners ruimte krijgen voor eigen initiatief, dat de gemeente belemmerende regels en procedures waar dit mogelijk is, intrekt of vereenvoudigt. Het betekent dat vanuit de gemeente niet gestuurd wordt op inhoud. De gemeente voert haar wettelijk taken uit en bewaakt de democratische spelregels als het gaat om initiatieven van inwoners.

Het risico van dit scenario is dat er geen initiatieven ontstaan óf als er initiatieven zijn, deze geen vervolg krijgen omdat bijvoorbeeld coördinatie ontbreekt óf inwoners de middelen niet vinden om hun plannen te realiseren. Het is ook mogelijk dat er initiatieven zijn, maar dat deze niet per se bijdragen aan hetgeen de gemeente belangrijk vindt, gegeven de opgave op het Sociaal domein.

³ Raad voor het openbaar bestuur, loslaten in vertrouwen, 2012, p. 70.

⁴ Artikel 2.6.6 van de Wmo biedt inwoners de mogelijkheid, naar Brits voorbeeld, de gemeente ‘uit de dagen’ (the right to challenge). Bewoners hebben het recht om de gemeente uit te dagen als ze denken dat ze de zorg in hun buurt beter kunnen verlenen dan de gemeente. Diverse gemeenten, b.v. Rotterdam, Eindhoven, Utrecht, stimuleren inwoners van dit recht gebruik te maken. Het kan hierbij gaan om b.v. dagbesteding van ouderen, zelfbeheer van een sporthal of een boodschappenbus.

Het *tweede scenario* is dat gekozen wordt om op het domein van inwoners met elkaar een *sturende gemeente* te zijn. De gemeente zet expliciet in op het realiseren van nabuurschap en sociale cohesie, oftewel een Gooise Meren waarin inwoners in vergaande mate bijdragen aan de zorg voor elkaar. Het domein van 'inwoners met elkaar' is niet louter een vrije ruimte, het is ook een domein van sociale plichten. De gemeente Gooise Meren grijpt alle mogelijkheden aan om inwoners met elkaar te verbinden en waar dat kan sociale plichten te introduceren. Op het vlak van arbeid en inkomen, bijvoorbeeld, hebben de gemeenten de mogelijkheid een tegenprestatie te vragen. Deze mogelijkheid grijpt Gooise Meren aan om aan inwoners sociale inzet te vragen.

Het gevolg van dit scenario is dat de rol van de gemeente op het sociale vlak groter wordt. Het risico is dat deze insteek niet daadwerkelijk bijdraagt aan het doel, juist omdat het wordt opgelegd, waardoor de tevredenheid en het welbevinden van inwoners er niet per se op vooruit gaat.

Het *derde scenario* is dat voor een gemengde strategie wordt gekozen: de gemeente laat los waar inwoners actief zijn en op diverse manieren inzet voor elkaar tonen; daar waar dit niet het geval is kiest de gemeente voor een actieve rol, met een nadrukkelijk accent op het stimuleren van verbondenheid.

Het derde scenario betekent kiezen voor een passend evenwicht tussen sturen en vrijheid. Met dit scenario zijn de risico's niet weg. Ondanks een stimulerende rol kan het zo zijn dat passende initiatieven vanuit de samenleving weinig effect sorteren. Anderzijds kan de sturende rol van de gemeente er ook aan bijdragen dat inwoners niet krachtig in stelling komen. Echter door het innemen van een middenpositie is het gevaar aan beide kanten (sturen of loslaten) gering.

Hoogleraar burgerschap E. Tonkens heeft tal van inwonerinitiatieven onder de loep genomen en daarbij ook gekeken naar de rol van de overheid. Haar conclusie was dat bij nagenoeg alle initiatieven van inwoners de gemeente een actieve rol speelt. Een stimulerende rol van de overheid is niet per se een rem op initiatieven van inwoners.⁵

Gooise Meren kiest voor *loslaten waar dat kan en sturen waar dat moet*.

Mevrouw A. is midden 40 en woont in een mooie wijk in Bussum. Ze is trots om daar te wonen. Ze gaat goed om met de burens. Hoewel. Niet met alle burens. Er is wel eens een probleem geweest. Met een buurvrouw. Maar zij was ook wel een hele gekke buurvrouw. Er was iets met een tak die overhing en daar had de buurvrouw last van. Ze bleef er maar over doorgaan. Politie werd erbij gehaald. De wijkagent zei dat ze het moesten uitpraten. Dat hebben ze gedaan. Haar man met de buurman. Bij Jan Tabak. Ze hadden zelf ook een lijstje met klachten opgesteld. Ze kwamen er niet echt uit. Maar die burens zijn verhuisd.

De heer K. is eind 50 en heeft z'n hele leven in Naarden, Muiden en Bussum gewerkt. Als maatschappelijk werker. Heeft kritiek op de waan van de dag. Nu is eigen kracht weer in de mode. En moet iedereen aan eigen kracht doen en de wijk in. Maar weet u, het leven is voor veel mensen moeilijk. Ze reddden het niet op school, vinden geen werk, raken verslaafd en hebben dan met

⁵ Zie b.v.: E. Tonkens (2014), De participatiesamenleving inhumain? Zij concludeert: "In onderzoek over inwonerinitiatieven dat ik de afgelopen negen jaar met diverse collega's heb verricht, bleek dat initiatieven het meest succesvol waren en het meeste vertrouwen genereerden wanneer zij hulp kregen van overheid of welzijnswerk."

iedereen ruzie. Helpen kost tijd. Iedereen heeft soms een steuntje in de rug nodig. De heer K. komt al jarenlang bij mensen thuis. Het maatschappelijk werk maakt niet graag reclame voor zichzelf. Maar hij weet zeker dat hij veel positieve resultaten heeft bereikt.

Twee wegen naar meer verbinding

Er kunnen twee manieren onderscheiden worden om nader invulling te geven aan de rol van de gemeente als het gaat om inwoners met elkaar. De eerste manier komt het meest overeen met loslaten en beperkt de rol van de gemeenten tot stimuleren. De gemeente stimuleert actief inwonerinitiatieven. Bij deze benadering velst de gemeente geen oordeel over de inhoud van initiatieven, maar ondersteunt deze louter omdat het om zaken gaat die inwoners wensen.

Uit het Nicis rapport (2006)⁶ blijkt dat initiatieven worden genomen door inwoners die hoogopgeleid zijn en die al op verschillende vlakken actief zijn. Het effect van inwonerinitiatieven is wel dat er toename is van sociale cohesie, maar tegelijk zijn inwoners met lage inkomens en met problemen rondom zelfredzaamheid vaak niet aangehaakt. Dit is een reden om ook een tweede strategie te volgen.

De tweede manier is kiezen voor een meer omvattende benadering die nadrukkelijk is gericht op het versterken van banden tussen inwoners juist in situaties waarbij verbondenheid en zelfredzaamheid minder vanzelfsprekend zijn. Deze benadering omvat stimuleren, maar vraagt van gemeenten nadrukkelijk ook een faciliterende rol. En omdat de gemeente hierbij ook beleidsdoelstellingen formuleert op basis waarvan keuzes gemaakt worden, heeft de gemeente hier tevens een sturende rol. Deze uit zich hierin dat bepaalde initiatieven worden ondersteund en dat wordt geprobeerd om initiatieven te ontlocken die bedoeld zijn om sociale cohesie te bevorderen. De opgave daarbij is om inwoners te activeren die niet vooraan staan om zaken op te pakken. Dit gebeurt door het actief zoeken naar de goede aansluiting bij wensen en behoeften van deze inwoners, het met elkaar in contact brengen van inwoners of het actief faciliteiten bieden aan inwoners die zich inzetten voor de samenleving. Een dergelijke meer actieve rol sluit aan bij wat inwoners belangrijk vinden. Namelijk: problemen rond zelfredzaamheid verkleinen en de vrijheid van inwoners vergroten. Bij deze tweede benadering spelen juist de basisvoorzieningen een belangrijke rol.

Deze tweede benadering sluit aan bij bevindingen uit het SCP rapport (2013)⁷. Brede initiatieven op het terrein van zorg gedijen beter bij een uitnodigende en betrokken overheid, dan bij een overheid die vooral loslaat. Ondersteuning middels financiën, accommodaties, advies en bij het uitbreiden van het initiatief, dragen bij aan succes, aldus het SCP.

Gooise Meren stimuleert initiatieven van inwoners en kiest voor een meer actieve rol als het gaat om vraagstukken van zelfredzaamheid en binding.

Mevrouw M. is begin 40 en werkt als vrijwilliger. Ze wil niet over zichzelf praten, maar over een man die ze wekelijks bezoekt. Die man heeft in Italië gewoond. In een huis in het bos. Heeft daar drie kinderen gekregen en opgevoed. Het was een sterke man. Hield van hout hakken. Maar hij werd ziek, raakte gehandicapt en is naar Naarden gekomen. Leeft van bijstand en krijgt thuiszorg. Is zeer

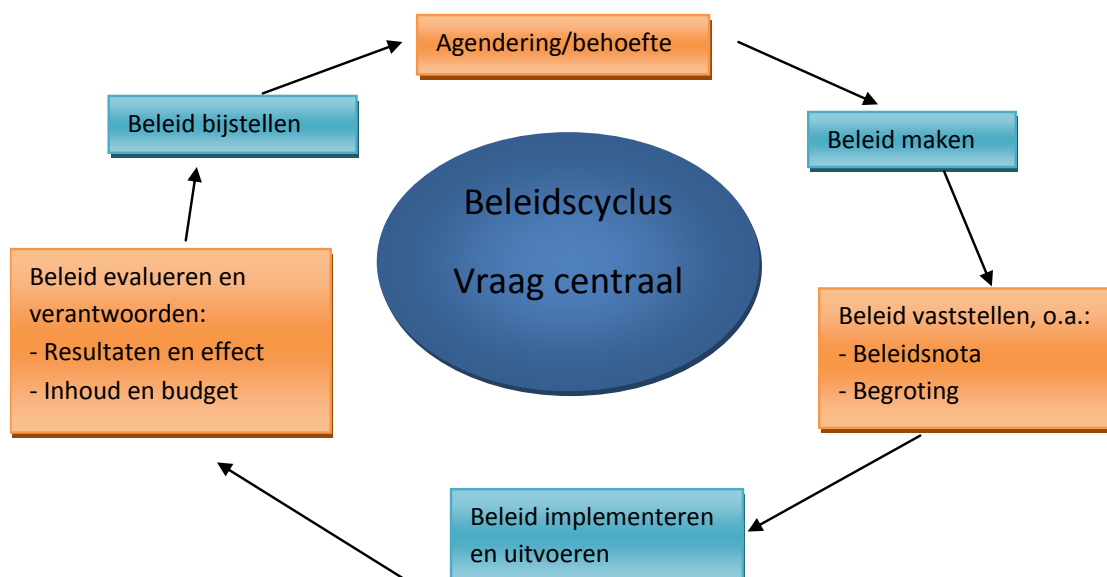
⁶ Zie: Nicis, kenniscentrum Grote Steden (2006), Wat de burger bezielt: een onderzoek naar inwonerinitiatieven.

⁷ SCP (2013). Vrijwillige inzet en ondersteuningsinitiatieven: een verkenning van Wmo-beleid en praktijk in vijf gemeenten.

positief, ondanks het feit dat hij alleen woont, weinig bezoek krijgt en het hoofd maar net boven water kan houden. Hij is altijd blij als zij komt. Zij hoopt maar dat hij door alle bezuinigingen niet nog meer vereenzaamt.

2.2 DOELEN VAN VRAAGGESTUURDE BELEIDSONTWIKKELING

De gemeente streeft er naar haar eigen (beleids)taken te baseren op de vraag van inwoners. In het beleidsplan Sociaal domein is uitgewerkt wat dit inhoudelijk betekent. De vraag die hier voorligt is op welke wijze de gemeente dit wil realiseren. Hoe betreft de gemeente haar inwoners bij de ontwikkeling van beleid? Hiervoor beschikt de gemeente over een drietal instrumenten: interactieve beleidsontwikkeling, inspraak en de inzet van adviesorganen.

Interactieve beleidsontwikkeling is het bredere kader voor onderscheiden vormen van beleidsparticipatie, waarvan inspraak (bij veel beleidsvoornemens een wettelijk verplicht onderdeel) en adviesraden onderdeel uitmaken.

Bij interactieve beleidsontwikkeling wordt de inwoner tenminste op drie momenten betrokken: bij het proces van agendering ofwel het in kaart brengen van de behoeften en vragen rondom het beleidsthema; bij het opstellen van het beleid en tenslotte bij het evalueren ervan. Bij al deze stappen in de beleidscyclus is input van inwoners cruciaal. De vorm waarvoor wordt gekozen kan per thema verschillen. Bij agendering/behoefte verkennen kan gebruik gemaakt worden van een enquête, een klankbordgroep, een expertgroep, gesprekken, onderzoek etc. Bij beleidsontwikkeling kan aan een adviesorgaan een adviesvraag worden voorgelegd, kan rondom een plan inspraak worden georganiseerd of wordt gekozen voor cocreatie. Als beleid wordt geëvalueerd zijn er opnieuw diverse hulpmiddelen die ingezet kunnen worden: interview, effectmetingen, focusgroepen etc.

Het doel van interactieve beleidsontwikkeling is dat de gemeente haar beleid kan baseren op de vraag van inwoners. Een succesvol participatietraject draagt eraan bij dat de vraag daadwerkelijk zichtbaar wordt. Cruciaal hiervoor is dat in het proces van beleidsparticipatie datgene wordt ingebouwd wat rapporten en ambtelijke en bestuurlijke inzet maar ten dele bieden: *ervaringskennis*. Bij het maken van beleid binnen het Sociaal domein wordt het beleid versterkt als dit mede gebaseerd wordt op ervaringen van inwoners die mantelzorg bieden, vrijwilligerswerk doen, jeugdhulp nodig hebben gehad, zonder werk zitten of een vorm van maatschappelijke ondersteuning gebruiken. Inwoners kunnen meer of minder invloed op beleidsontwikkeling hebben. Wanneer het initiatief bij de gemeente ligt – omdat beleid wordt gevoerd rondom wettelijke taken – houdt de gemeente eigen verantwoordelijkheid over het beleid dat uiteindelijk wordt vastgesteld. Het ligt niet voor de hand dat inwoners (mee)beslissen over beleid. Het ideaal is wel dat inwoners het beleid – als ervaringsdeskundigen en als belanghebbenden – mede vormgeven. Juist omdat inwoners uiteindelijk degenen zijn die de gevolgen van beleidskeuzen ervaren, streeft de gemeente naar meer invloed van inwoners op de beleidsontwikkeling. Het ideaal is dat inwoners en gemeente in een proces van *cocreatie* komen tot de ontwikkeling van beleid.

	Inwoners	Gemeente
Cocreatie	Werken samen aan beleid	Bepaalt kaders en werkt samen met inwoners aan beleid
Advies	Geven gevraagd en ongevraagd advies over beleid en beleidsvoornemens	Vraagt advies aan inwoners en verwerkt advies in beleid
Raadplegen	Geven (ervarings)kennis of hun mening over een beleidsthema	Vraagt mening en ervaring en verwerkt dit in beleid

Gooise Meren betreft inwoners bij het beleid, zet ervaringskennis in bij het ontwikkelen van beleid en streeft naar vraaggestuurde beleidsontwikkeling steeds in cocreatie met inwoners.

Mevrouw D. is halverwege de 30. Ze heeft een ziekte gehad en kan daardoor niet het werk doen wat ze daarvoor heeft gedaan. Het fijne motorisch werk gaat niet meer. Ze kan nog wel van alles en wil ook iets doen. Het liefst grof werk, met de handen. Sinds haar ziekte ziet ze weinig mensen meer. Ze heeft overal aangeklopt, maar het lijkt wel of niemand kan helpen. Het lijkt wel of er overal muren zijn.

3 UITWERKING VAN BELEIDSDOELEN

Mevrouw O. is begin 50 en weer aan de slag. Het gaat nu beter met haar. Ze heeft driekwart jaar geleden haar baan verloren. Reorganisatie. Ze was niet meer nodig. Ze vond dat moeilijk. Ze was blij dat ze op de kleinkinderen kon passen, maar wilde weer werken. Niemand wilde haar hebben. Zo leek het. Ze had het gevoel dat ze niets waard was. Gelukkig had ze de kleinkinderen. Na een tijd stapte ze in een traject om weer aan het werk te komen. Daar hervond ze haar zelfvertrouwen en ontdekte waar ze goed in was. Nu heeft ze een goede baan en heeft ze weer het gevoel er bij te horen.

Inwoners met elkaar

Onder het kopje 'inwoners met elkaar' vallen alle activiteiten die inwoners met elkaar ondernemen en die niet gerelateerd zijn aan privéleven of markt⁸. Een coherente samenleving ondersteunt inwoners in het zelfstandig vorm geven aan het eigen bestaan. Inwoners vinden steun bij anderen en kunnen bij problemen en vragen makkelijk bij anderen terecht. Gooise Meren moet zo'n sociaal coherente oftewel een zelfredzame samenleving blijven/worden.

De gemeente moet om dit te bereiken op een zestal gebieden actie ondernemen:

- a. In de eerste plaats zal de gemeente *een beeld moeten vormen* van de mate waarin vraagstukken van zelfredzaamheid in de gemeente spelen. Op welke steun van mede inwoners kunnen inwoners rekenen die tijdelijk of op bepaalde terreinen minder zelfredzaam zijn. Het gaat daarbij om een veelheid van zaken: elkaar ontmoeten, mobiliteit, een praatje maken, iets kunnen lenen, boodschappen doen, etc.
- b. In de tweede plaats zal de gemeente *een strategie moeten ontwikkelen* om inwoners te activeren in buurten en wijken waarbij er sprake is van vragen rondom zelfredzaamheid en verbondenheid. De gemeente kan een positieve rol spelen bij het versterken van initiatieven gericht op verbondenheid en zelfredzaamheid door zich uitnodigend en betrokken op te stellen.
- c. In de derde plaats kan de gemeente eraan bijdragen dat inwoners beschikken over een *herkenbare plek of plekken om elkaar te ontmoeten*. Dit is een basisvoorwaarde voor inwoners om verbindingen aan te gaan en acties te ondernemen. Het kan hier zowel gaan om een fysiek als virtueel platform.
- d. Het vierde onderwerp waarop de gemeente actief kan zijn betreft inwonerinitiatieven: activiteiten, projecten etc. die inwoners in de lokale gemeenschap ten behoeve van die gemeenschap willen realiseren. *Ruimte voor inwonerinitiatieven* draagt bij aan een vitale gemeente en kan er aan bijdragen, zonder sturing vanuit de overheid, dat inwoners zich verbinden.

⁸ Dit domein wordt ook wel aangeduid als de 'civil society'. De civil society staat voor de vrije ruimte van de inwoner, een ruimte voor initiatieven, bijeenkomsten, vergadering, vereniging. Een gezonde samenleving kent een passend evenwicht tussen markt, staat, de civil society en het privé domein, waarbij iedere grootheid een eigen sfeer van invloed heeft, al sluit dit niet uit dat er allianties tussen bijvoorbeeld markt en civil society of gemeente en de civil society ontstaan. De omvang van de civil society ligt niet vast. Het is daarom zowel mogelijk dat deze ruimte inkrimpt, maar ook in omvang kan toenemen. Met de decentralisatie op het Sociaal domein en de daarmee gepaard gaande inkrimping van individuele voorzieningen, is ook ingegeven dat inwoners bepaalde taken meer op eigen kracht doen. Dit betekent enerzijds dat inwoners los komen van bepaalde plichten ten overstaan van de overheid, maar tegelijk ook de rechten missen waardoor zij erop kunnen rekenen dat de overheid in deze zorg voorziet. Een terugtrekkende overheid vraagt tegelijk om een sterkere civil society.

- e. De vijfde manier waarop de gemeente het domein van 'inwoners samen' kan *versterken* betreft het *verenigingsleven*. Verenigingen hebben hun oorsprong in inwonerinitiatieven en draaien voor een belangrijk deel op vrijwillige inzet. Zij dragen bij aan binding en het wij-gevoel in de gemeente. De gemeenten hebben een belangrijke rol in het ondersteunen van verenigingen. Gemeenten kunnen een rol spelen bij de accommodaties van verenigingen en hen ondersteunen door middel van (kleine) subsidies.
- f. De zesde invalshoek die gemeenten kunnen kiezen om het domein van 'inwoners met elkaar' te versterken, is het *inzetten op basisvoorzieningen*. Basisvoorzieningen ondersteunen niet alleen inwoners met individuele vragen, maar hebben ook een rol als het gaat om 'inwoners samen'. Gemeenten kunnen de basisvoorzieningen die zij subsidiëren nadrukkelijk de opdracht geven een bijdrage te leveren aan verbinding, juist als er sprake is van vragen rondom zelfredzaamheid. Op deze manier ondersteunen de basisvoorzieningen de zelfredzame samenleving.

Meneer F. is bijna 90 jaar en de oudste in de zaal, denkt hij. Hij heeft iets te vertellen. Hij woont al z'n hele leven in Bussum. Een heel rustig en plezierig dorp. Stadje eigenlijk. Het is prachtig op de heide. Alle reden om hier gelukkig te zijn. Aan problemen kan je veel zelf doen. Als je gezond bent. Meneer vindt overigens de naam van de nieuwe gemeente niet zo gelukkig. Hij vindt ook dat we in Gooise Meren meer moeten genieten. Het is belangrijk om het mooie van je omgeving te zien en te genieten. Hij zou dat liefst laten zien door een dansje te doen, op het podium met z'n vrouw, maar die past.

Vraaggestuurd werken binnen het Sociaal domein

Binnen het bredere kader van interactieve beleidsvorming is het van belang dat er werk wordt gemaakt van een drietal onderwerpen:

- a. *Borgen van het vraaggestuurd werken*. De gemeenten Naarden, Muiden en Bussum besteden al veel aandacht aan de wijze waarop ze de inwoners kunnen betrekken bij de beleidsontwikkeling. Hierbij is het van belang dat inwoners met een breed scala van ervaringen met het onderwerp van beleid participeren bij de beleidsontwikkeling. Bij nieuw beleid op het Sociaal domein worden steevast uitvoerige participatietrajecten gelopen. Het vastleggen en het regelmatig evalueren van deze processen dragen eraan bij dat het betrekken van inwoners een continue proces is dat zichzelf vernieuwt en evolueert en daarmee de kwaliteit van het beleid vergroot.
- b. *Inspraak*. De gemeente is gehouden aan het regelen van inspraak bij de vaststelling van beleidsstukken en verordeningen. Het is van belang dat de gemeente ook het verplichte deel van beleidsparticipatie benut om het beleid te toetsen aan de vraag van de inwoner.
- c. Een derde manier waarop de gemeente vraaggestuurd werken kan vormgeven, is door te werken met *officiële adviesorganen*. In Naarden, Muiden en Bussum functioneren twee van dergelijke organen op het Sociaal domein: het beraad Naarden, Muiden, Bussum en de Cliëntenraad Participatie. Deze organen geven vanuit het perspectief van betrokken inwoners advies aan de gemeente. Wanneer deze organen opereren op basis van ervaring en in staat zijn het beleid mede vorm te geven, draagt dit bij aan een versterking van het beleid.

De relatie tussen inwoners met elkaar en vraaggestuurd werken op het Sociaal domein

Bij inwoners aan zet is de primaire vraag van de gemeente welke rol zij hier heeft te spelen, terwijl die vraag bij vraaggestuurd werken op het Sociaal domein eerder bij inwoners ligt: in hoeverre willen inwoners een rol spelen bij beleids- en uitvoeringstaken van de lokale overheid? In beide gevallen is de vraag van de inwoner het sleutelement. Daar ligt ook de verbinding.

4 WAT WILLEN DE GEMEENTEN BEREIKEN MET VRAAGGERICHT WERKEN EN INWONERS MET ELKAAR? TIEN SPEERPUNTEN 2015 - 2018

Deze nota biedt ontwikkelingslijnen voor de nieuwe gemeente Gooise Meren. Deze ontwikkelingslijnen zijn een systematische uitwerking van de uitgangspunten van de strategische nota Beleidsplan Sociaal domein. De speerpunten leggen vast wat de gemeente belangrijk vindt en waar zij de komende jaren werk van zal maken. De concrete uitwerking van de speerpunten krijgt gestalte in een uitvoeringsprogramma met SMART geformuleerde doelstellingen.

Inzicht in de samenleving

Speerpunt 1: We werken op basis van inzicht in de sociale samenhang in onze buurten en wijken.

- De gemeente Gooise Meren brengt de vraag en behoeften van inwoners in kaart. We maken daarbij gebruik van een open vraagstelling. We kijken nadrukkelijk naar zaken die inwoners belangrijk vinden voor 'inwoners samen'.

Rol van de gemeente

Speerpunt 2: We kiezen voor een andere rol van de overheid: meer loslaten (minder regelen en organiseren), meer stimuleren en faciliteren.

- De gemeente is niet als eerste aan zet als het gaat om inwonersinitiatieven. Wanneer inwoners iets willen in Gooise Meren is hiervoor ruimte en wordt het eigenaarschap niet door de gemeente overgenomen.
- De gemeente neemt wel haar verantwoordelijkheid wanneer in wijken, buurten of zelfs straten de verbinding tussen inwoners ontbreekt, de veiligheid in het geding is en inwoners geen initiatieven tonen. De gemeente kiest dan voor de rol van aanjager en initiator, maar zal loslaten en een stapje terug doen wanneer er door de inzet van de inwoner voor zijn straat, buurt of wijk gedeelde initiatieven ontstaan.

Sociale samenhang

Speerpunt 3: We zetten in op het vergroten van sociale samenhang in buurten en wijken, zodat veiligheid, verbondenheid en vrijheid vergroot worden.

- We dragen bij aan het realiseren van gunstige condities voor sociale cohesie en actief burgerschap in buurten en wijken.
  - We stimuleren het ontstaan van een herkenbaar fysiek platform voor inwoners, eventueel ondersteund met een virtueel platform, dat inwoners die iets te bieden hebben verbindt aan inwoners met vragen. De gemeente kiest dan voor de rol van aanjager en initiator, maar zal loslaten en een stapje terug doen wanneer er door de inzet van de inwoner voor zijn straat, buurt of wijk gedeelde initiatieven ontstaan.
  - We zijn als gemeente gelijkwaardige partner van een dergelijk inwonersplatform dat oplossing zoekt voor sociale vraagstukken in de wijk. Wij dragen bij door kennis van

regels, procedures, financiën en juridische zaken, en door te ondersteunen bij coördinatievraagstukken.

- Gemeenten stimuleren oplossingen voor sociale vraagstukken van inwoners – al dan niet in samenspraak met organisaties in Gooise Meren - die bijdragen aan de sociale cohesie in de wijk.
- We gaan deelname aan een vorm van online sociale marktplaats onderzoeken.

Initiatieven van inwoners

Speerpunt 4: We geven ruim baan aan initiatieven van inwoners.

- De gemeente stimuleert dat inwoners initiatieven en projecten starten en heeft een ondersteunende rol bij de realisatie ervan.
  - We zorgen ervoor dat de gemeentelijke organisatie goed aansluit op initiatieven van inwoners; dat belemmerende regels en procedures zoveel mogelijk worden weggenomen.
  - We zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt voor inwoners.
  - We onderzoeken of een ideeënmakelaar een positieve invloed heeft op het realiseren van inwonerinitiatieven, waarbij de verantwoordelijkheid bij de inwoner blijft.
  - We nodigen inwoners uit gebruik te maken van het 'right to challenge': inwoners hebben het recht om lokale voorzieningen over te nemen wanneer zij denken het zelf anders en beter te kunnen organiseren.

Inwonerplatforms⁹

Speerpunt 5: We onderzoeken of het model van buurtplatforms zoals ontwikkeld in Naarden, uitgebreid kan worden naar heel Gooise Meren.

- Het buurtplatformmodel van Naarden is een manier om inwoners te verbinden en om als gemeente in gesprek te blijven met inwoners. Een platform is succesvol als het voldoet aan behoeften van inwoners. We nodigen organisaties van inwoners in Gooise Meren uit om een vorm van inwonerplatform in te vullen.
- We onderzoeken de koppeling tussen beleidsparticipatie Sociaal domein (in kader van uitvoering beleid) en initiatieven rond wijkgericht werken/ wijkplatforms (model Naarden).

Verenigingen

Speerpunt 6: We stimuleren dat verenigingen bijdragen aan verbondenheid en ook toegankelijk zijn voor inwoners met beperkingen.

- We harmoniseren het subsidieproces en de algemene subsidieverordening voor de nieuwe gemeente; daarbij zal de administratieve last zo laag mogelijk moeten zijn en zullen verenigingen de ruimte krijgen om op eigen manieren te beschrijven wat ze willen gaan doen.
- We stimuleren dat verenigingen een rol hebben bij het versterken van sociale cohesie en toegankelijk zijn voor inwoners met beperkingen.

Basisvoorzieningen

Speerpunt 7: We organiseren basisvoorzieningen dusdanig dat ze bijdragen aan verbondenheid, veiligheid en vrijheid van inwoners.

---

⁹ De term 'inwonerplatform' is bedoeld als algemene term, waarvan het Naardense model "buurtplatform" een invulling is.

- We geven basisvoorzieningen een rol bij het versterken van cohesie en betrokkenheid tussen inwoners. Basisvoorzieningen hebben een ondersteunende rol bij het realiseren van verbinding en ontmoeting en dienen hun kennis en kunde in te zetten bij initiatieven van inwoners of bij het oplossen van sociale vraagstukken vanuit inwoners.
  - We monitoren de uitvoering van de regionale bestuursopdracht JGZ¹⁰ in Naarden, Muiden en Bussum en we sturen op een vlotte omslag naar vraaggestuurd werken in de wijk.
  - In de opdrachtformulering aan aanbieders op het terrein van welzijn staat vraaggestuurd werken centraal en wordt de ondersteunende rol bij initiatieven van inwoners en het bevorderen van ontmoeting expliciet als resultaatverplichting opgenomen.
- We dragen er zorg voor dat basisvoorzieningen nabij inwoners georganiseerd zijn. We houden rekening met de actuele en potentiële verbindingen tussen inwoners als het gaat om fysieke situering van de basisvoorzieningen.
- Vanuit de basisvoorzieningen (maatschappelijk werk, wijkverpleegkundige, cliëntondersteuner, jeugdgezondheidszorg, politie) zijn er reguliere contacten met inwoners; professionals weten wat speelt in de wijk.
- Basisvoorzieningen zijn zichtbaar in de buurt en werken wijkgericht (wordt uitgewerkt in de nota basisvoorzieningen).

Interactieve beleidsontwikkeling

Speerpunt 8: Bij beleidsparticipatie en beleidsuitvoering in de Gooise Meren staat de vraag van de inwoner centraal.

- Bij de ontwikkeling van nieuw beleid worden er intensieve participatietrajecten doorlopen. De in de drie afzonderlijke gemeenten opgedane ervaringen met participatie worden vertaald naar een participatiemethode voor de nieuwe gemeente Gooise Meren.
- We dragen er zorg voor dat bij beleidsparticipatie steeds een beroep kan worden gedaan op ervaringskennis van inwoners. We investeren in het beschikbaar houden van deze kennis.

Inspraak

Speerpunt 9: We zorgen voor harmonisatie van inspraakregels.

- We creëren ruimte voor maatwerk in inspraak op basis van de aard en karakter van de betreffende beleidsopgave en passend bij het gevolgde participatietraject.

Adviesorganen

Speerpunt 10: We streven naar de doorontwikkeling van adviesorganen door het vergroten van de inbreng van ervaringskennis, meer expertise op het terrein van jeugd en te streven naar cocreatie.

- We maken werk van de doorontwikkeling van de officiële adviesorganen.
  - We laten het Beraad Naarden, Muiden en Bussum als Wmo adviesraad functioneren, waarbij we de nadruk op ervaringsdeskundigheid vergroten.
  - De Cliëntenraad Participatie blijft de adviesraad voor zaken rondom werk en inkomen.

---

¹⁰ Opdracht JGZ in hoofdlijnen: In lijn met het nieuwe Basisaanbod preventie jeugd en de gewenste vernieuwende preventieve inzet van de JGZ in relatie met de transitie op het Sociaal domein, wordt aan de JGZ gevraagd de (nadere) omslag te maken naar een vraaggerichte medisch – pedagogische organisatie. De JGZ stelt de vraag centraal en ondersteunt vraaggericht werken. Kortom de vraag van de ouders en opvoeders staat centraal. Laagdrempelig, goed bereikbaar en een passende bejegening moeten de kern worden van de organisatie.

- We onderzoeken de mogelijkheid van een Beraad Jeugdzaken (volgens het Cliëntenraad model) voor adviesvragen rondom jeugd. We zetten daarbij in op inwoners met ervaringskennis rondom jeugd- en jeugdhulp. In het onderzoek wordt zowel gekeken naar schaal NMB als een regionale schaal.
- We vinden het belangrijk dat de adviesorganen voor Wmo, Jeugd en Participatie op overkoepelende thema's samenwerken en nodigen de adviesorganen uit hiervoor een passende vorm te ontwikkelen.

BIJLAGE 1 INWONERS MET ELKAAR EN VRAAGGESTUURD WERKEN

Een schets van de huidige situatie en ontwikkelingen.

In deze paragraaf geven we een overzicht van activiteiten rondom beleidsparticipatie en inwoners met elkaar binnen het Sociaal domein. Gekozen is voor initiatieven waarvan de drie gemeenten vinden dat ze een plek moeten krijgen in de nieuwe gemeente.

1. Inwoners met elkaar

Inzicht in vragen van inwoners met betrekking tot zelfredzaamheid en verbondenheid

Door middel van wijkscaans zullen in Naarden, Muiden en Bussum behoeften van inwoners op het terrein van welzijn en zorg in kaart worden gebracht. Muiden kiest ervoor om de vraag van inwoners niet via een vragenlijst per mail of post, maar in een persoonlijk gesprek te verkennen. Hiervoor heeft de gemeente Muiden een bureau ingeschakeld. De uitkomst van het onderzoek moet de informatie opleveren voor Muiden om vraaggestuurd te werken in de wijk goed vorm te geven.

Sociale vernieuwing

Wat burgers met elkaar ondernemen (of juist niet), maakt onderdeel uit van de vrije ruimte en vrije keuze van inwoners; tegelijk geldt dat de gemeente belang heeft bij inwoners die elkaar ondersteunen. De gemeente ziet haar rol met name in het faciliteren en stimuleren, en soms – als een buurt of wijk erg onveilig is, een gebrek aan verbondenheid kent en niet uitnodigt tot enig initiatief – door een sturende rol te nemen. De vraag is hoe? Wat draagt nu eigenlijk bij aan een effectieve versterking van sociale netwerken? Adviesbureau 'Connect to Innovate' heeft in opdracht van de gemeente Bussum een project gestart om een methode uit te proberen waarbij de gemeente op een vernieuwende manier sociale netwerken activeert. Bussum wil de uitkomsten en aanbevelingen uit het project meegeven als belangrijke deelopdracht aan de ideeënmaker (zie onder inwonerinitiatieven) en betreft deze bij de beleidsontwikkeling in het Sociaal domein.

'Connect to innovate' heeft een rapport opgeleverd met de volgende aanbevelingen aan de gemeente:

1. Stel je op als deelnemer en niet als eigenaar in het Sociaal domein als het gaat om inwonerparticipatie. Denk als gelijkwaardige partij mee over problemen en oplossingen voor problemen die inwoners op het sociale vlak ervaren. Draag bij met kennis in te brengen (over juridische kwesties of geld), platforms en coördinatie.
2. Ondersteun de ontwikkeling van het 'wij-gevoel'.
3. Wijs een aansprekende fysieke locatie met potentie aan als blijvend startpunt waar burgers met initiatieven en vragen elkaar ontmoeten en zich verbinden.
4. Maak gebruik van het initiatief en organisatietalent van inwoners op deze locatie vorm en inhoud te geven.
5. Ondersteun de ontwikkeling van een platform die deze fysieke locatie in het virtuele domein vertegenwoordigt.
6. Laat ook hier de vorm en inhoud bepalen door de inwoner.

Het onderzoek van 'Connect to innovate' wijst ook op het belang van basisvoorzieningen in de gemeente. Geconstateerd wordt dat het vraaggestuurd werken van deze organisaties slecht valt waar te nemen. Dat komt omdat professionals geen vanzelfsprekend onderdeel zijn van de verbindingen die inwoners onderhouden.

Verbinding

Buurtplatforms Naarden. In het kader van inwonerparticipatie stimuleert de gemeente Naarden dat er in elke buurt in Naarden een buurtplatform komt. Een buurtplatform is een vereniging van bewoners uit een buurt die zich inzet voor kwaliteit van wonen en de woonomgeving, en het vergroten van de onderlinge betrokkenheid en veiligheid. De buurtplatforms overleggen met de gemeente over uiteenlopende onderwerpen. Naarden heeft wijkwethouders benoemd, die ook contactpersonen zijn voor het buurtplatform. Via de platforms wordt de gemeente op de hoogte gesteld van wat leeft in een buurt. De gemeente kan via de platforms haar beleid beter afstemmen op de wensen en behoeften van inwoners. De buurtplatforms zijn verder onderdeel van het wijkgericht werken, een samenwerkingsvorm tussen buurtplatforms, gemeente, politie, welzijnswerk en de woningbouwcorporaties. De buurtplatforms krijgen in deze constellatie een rol om de (sociale) leefbaarheid in de wijk te verbeteren en de inwoners een grotere verantwoordelijkheid te geven voor het wel en wee in de wijk.

Inwonerinitiatieven

Inwonerinitiatieven stimuleren met behulp van de ideeënmakelaar.

In Naarden, Muiden en Bussum is er een toename te zien van initiatieven van inwoners. Naarden, Muiden en Bussum stimuleren inwoners om zich actief in te zetten. Bussum wil hier vorm aan geven door een ideeënmakelaar aan te stellen, iemand die inwoners helpt bij het realiseren van plannen en die obstakels binnen de gemeente weg kan nemen om die ideeën te kunnen realiseren.

STAD Bussum.

In 2014 is STAD Bussum actief. Deze stichting ondersteunt en stimuleert jongeren bij het uitwerken en organiseren van de door hen gewenste en bedachte activiteiten. De gemeente subsidieert STAD.

Verenigingen

Naarden, Muiden en Bussum kennen een rijk verenigingsleven. De verenigingen richten zich op sport en amateurkunst, maar ook op ontmoeting. Een belangrijk voorbeeld in Muiderberg is het Vrouwennetwerk (voorheen NVVH). Zij organiseren niet alleen diverse activiteiten op het gebied van cultuur en ontspanning, maar hebben ook een belangrijke sociale functie. Gemeenten hebben hier soms contacten en bemoeienis mee door subsidies te verstrekken of faciliteren een passende accommodatie. Het streven van gemeenten is om dit proces zo eenvoudig mogelijk te maken, zodat verenigingen zonder veel administratieve ballast in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit de gemeente en er zoveel mogelijk ruimte is voor eigen invulling.

Basisvoorzieningen

Basisvoorzieningen, zoals algemeen maatschappelijk werk en opbouwwerk, hebben de opgave om het 'sociaal klimaat' in buurten en wijken te versterken. Een deel van de subsidie aan de organisatie Versa Welzijn is gereserveerd voor samenlevingsopbouw. Ook andere maatschappelijke organisaties hebben een rol ten aanzien van 'inwoners met elkaar', bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg annex Centrum voor Jeugd en Gezin, het jongerenwerk en (tot op zekere hoogte) de politie en woningbouwcoöperaties. De gemeente heeft hier ook zelf een rol, namelijk door te kiezen voor een

wijze van inrichten van de openbare ruimte die faciliteert dat inwoners elkaar ontmoeten en geen last van elkaar ondervinden.

Zowel de jeugdgezondheidszorg als Versa Welzijn hebben reeds de opgaven vanuit de gemeente om vraaggestuurd te werken, ook als het gaat om 'inwoners met elkaar'. De opdracht voor de jeugdgezondheidszorg is vastgelegd in een regionale bestuursopdracht waar de JGZ wordt gevraagd de omslag te maken naar een vraaggestuurde organisatie. Dit betekent dat deze organisaties oog moeten hebben voor de verbinding tussen inwoners en hun diensten meer nabij inwoners moeten aanbieden. Bij vragen van inwoners moeten zij makkelijk de juiste steun kunnen bieden, bijvoorbeeld door kennis te delen met inwoners en hen te helpen bij maatschappelijke initiatieven.

2. Beleidsparticipatie

Borging van vraaggestuurd werken

Notitie inwonerparticipatie Naarden.

Bij de ontwikkeling van nieuw beleid doorlopen Naarden, Muiden en Bussum uitvoerige participatietrajecten. Hierbij worden diverse vormen en methodieken gebruikt die passen bij het onderwerp in kwestie. Doel hiervan is om ervaringen en behoeften van inwoners mee te nemen in beleidsontwikkeling en – afhankelijk van het onderwerp – te komen tot co-creatie en samenwerking in de uitvoering.

De gemeente Naarden heeft de stappen en rollen van beleidsparticipatie vastgelegd in een bestuurlijk document. Dit document wijkt niet af van de praktijk van interactieve beleidsvoering die ook in Muiden en Bussum gevolgd worden. De raadswerkgroep inwonerparticipatie Naarden kwam in 2012 tot een raadsbreed gesteunde notitie inwonerparticipatie. Samen met de ambtelijke leidraad inwonerparticipatie was dit het startpunt om een aantal pilots op te starten. Daarbij is gekozen voor verschillende typen projecten (beleidsvorming en uitvoering van werken) en voor experimenten met het gebruik van nieuwe middelen aanvullend op/in plaats van gebruikelijke bewonersavonden. In 2013 is de overkoepelende kadernota inwonerparticipatie door de raad vastgesteld en zijn de pilots geëvalueerd.

De hoofdpunten van de Naardense visie zijn:

1. Inwonerparticipatie betreft deelname van inwoners in verschillende stadia van projecten, beleidsontwikkeling en uitvoering.
2. Bij de ontwikkeling van beleid en projecten dienen de mensen die het aangaat betrokken te worden.
3. Er moet ruimte zijn binnen beleid en projecten voor de inbreng van inwoners.
4. Het college bewaakt het algemeen belang bij participatietrajecten.
5. De afwegingskaders van het college bij participatietrajecten zijn voor alle betrokkenen helder.
6. De gemeente verstrekt juiste en actuele informatie en communiceert adequaat over besluitvorming.
7. De gemeenteraad bepaalt het niveau waarop inwoners worden betrokken; van informeren (als een nieuwe regel van kracht wordt) tot organiseren en zelf uitvoeren (bij projecten die inwoners zelf hebben gestart en waarvoor de gemeente haar fiat heeft gegeven). Deze rol is soms wettelijk bepaald.
8. De gemeenteraad monitort de kwaliteit van inwonerparticipatie.

Samenkracht (interactieve beleidsvorming Sociaal domein).

Sinds 2013 organiseren we in de regio Gooi en Vechtstreek het project Samenkracht. Dit project beoogt ervaringen van inwoners en belanghebbenden tot nut te maken voor beleidsontwikkeling. Het project heeft een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van het beleid voor de individuele voorzieningen op het Sociaal domein, zowel op het terrein van jeugd, Wmo als werk en inkomen. Het project wordt de komende jaren voortgezet en zal een belangrijke rol spelen bij het kritisch volgen van de wijze waarop het beleid wordt uitgevoerd. Naarden, Muiden en Bussum hebben er belang bij informatie uit Samenkracht te benutten voor beleidsontwikkeling.

Inspraak

Naarden, Muiden en Bussum hebben in verordeningen vastgelegd op welke manier zij tegemoet komen aan wettelijke inspraak eisen.

Adviesorganen Sociaal domein

Naarden, Muiden en Bussum kennen twee vaste participatieorganen: Het Beraad Naarden, Muiden, Bussum en de Cliëntenraad Participatie. Het Beraad NMB geeft gevraagd en ongevraagd advies op het Sociaal domein, met name over Wmo zaken. Het Beraad NMB mist nog expertise op het jeugdterrein. De Cliëntenraad Participatie geeft gevraagd en ongevraagd advies op het terrein van sociale zaken (werk en inkomen). Beide raden hebben een lange staat van dienst en zijn de vaste organen die college en raad adviseren bij nieuw gemeentelijk beleid op de gebieden jeugd, Wmo, gezondheid, werk en inkomen.

Bussum en Naarden hebben daarnaast ook tijdlang een vaste jongerenadviesraad gehad. Daarnaast is er in Naarden en Bussum een klankbordgroep CJG gevormd die gemeenten adviseert over zaken rondom opvoeden, jeugd en gezin. Deze organen hebben een wisselende geschiedenis.